

DIA leest: De persoonlijke Sloterdijk

Leestip van medewerkers van het Duitsland Instituut Amsterdam

Boeken - 20 juni 2013

Sloterdijks gepubliceerde notities leggen een nieuwe dimensie bloot in het werk van Duitslands bekendste filosoof. Zijn aantekeningen geven een interessante blik op de genesis van zijn nieuwe werken, maar ook op zijn persoonlijke leven. Dat blijkt vooral van reizen over te lopen. Maar ook voetbal en vrouwen houden hem bezig.

De aanblik van een jonge vrouw, om daarmee te beginnen, kan Sloterdijks gedachten danig prikkelen. Tijdens een van zijn diverse bezoeken aan de Nederlandse hoofdstad (waar “zelfs op warme dagen het openbare leven vroeg uitdooft”) raakt hij op het Centraal Station onder de indruk van een mooie Amsterdamse. Later noteert hij: “Ik vraag me af wat er mis is met het vrouwelijke zelfbewustzijn, als een wezen met zo’n provocatief décolleté met een dergelijk vrome gezichtsuitdrukking rondloopt.”

Het is de bloemrijke Duitse filosoof in een notendop: wijzen op de paradoxen in het leven. Wat dat betreft verschillen deze als 'Zeilen und Tage. Notizen 2008-2011' gepubliceerde dagboekantekeningen niet wezenlijk van zijn andere boeken. De ‘herwaardering van alle waarden’ van zijn geestelijke vader Nietzsche indachtig poogt Sloterdijk zijn publiek bij voorkeur aan het denken te zetten door ze op het verkeerde been te zetten. Er wordt wel eens beweerd, schrijft hij bijvoorbeeld, dat de echt grote auteurs niet alleen maar boeken schrijven maar de aanzet geven tot hele nieuwe discoursen. Maar “niks zit verder naast de waarheid.”

Immers: “Echte auteurs zijn alleen diegenen, die het ontstaan van een nieuw discours weten te voorkomen. Je moet navolging ontmoedigen, voordat die de zaak overneemt. Die zo eenvoudig te imiteren discoursen hebben de geesteswetenschappen de laatste decennia verwoest, ze hebben de grote literatuur verstikt met ‘palaversystemen’.” Dat verklaart dus Sloterdijks eigen onnavolgbare stijl: “Om ongewenste imitaties te voorkomen, moet je erop letten dat in je boeken nergens een kopieerbaar jargon opduikt.”

Peter Sloterdijk: 'Zeilen und Tage. Notizen 2008-2011'
(Berlijn, augustus 2012), 639 blz., ISBN: 978-3-518-42342-4

[Uitgeverij Suhrkamp >>](#)

Aantekeningenboekjes

Aantekeningen als deze, die reflecteren op Sloterdijks werkwijze, tonen de meerwaarde van deze uitgave. Al doet het uitgangspunt van 'Zeilen und Tage' op het eerste gezicht nogal narcistisch aan. De denker uit Karlsruhe, waar Sloterdijk rector is van de Staatliche Hochschule für Gestaltung, heeft de pensioengerechtigde leeftijd net bereikt. Maar hij is nog te jong en vooral te productief om al met memoires bezig te zijn.

Zo ziet hij dit boek zelf ook niet. Eerder als tussendoortje, blijkt uit zijn voorwoord. Van verschillende kanten was hij aangespoord iets met zijn aantekeningenboekjes, die hij al veertig jaar bijhoudt, te doen. Hij wekt de indruk daarop schijnbaar willekeurig deeltje honderd erbij te hebben gepakt - beginnend in mei 2008 - en te stoppen bij het exact drie jaar later eindigende deel 111. Maar dat maakt de inhoud in geen geval willekeurig.

De elf notitieboekjes - geen dagboeken volgens Sloterdijk, eerder "verzamelde ideeën" - beslaan samen ruim zeshonderd gepubliceerde pagina's, maar die vormen naar eigen zeggen niet meer dan een kwart van de oorspronkelijke omvang. De rest is als te "gênant of belangeloos" geschrappt. Wat leest als een chronologisch verslag van Sloterdijks doen en denken tussen 2008 en 2011 is in werkelijkheid dus een vorm van weloverwogen zelf-enscenering.

Zelfspot

Pim Huijnen is historicus en schrijft als redacteur van Duitslandweb regelmatig over Sloterdijk. Huijnen promoveerde in 2011 op een [onderzoek](#) naar de geschiedenis van het vitamineonderzoek. Volg Pim Huijnen via [zijn blog](#) en [op twitter](#).

Dat het lezen ervan niettemin verteerbaar en in grote delen zelfs fascinerend is, komt doordat Sloterdijk zich zelf natuurlijk ook bewust is van die geconstrueerdheid en over genoeg ironie beschikt om daar speels mee om te gaan. Sloterdijk kan ijdel overkomen in zijn publieke optredens, maar hij beschikt ook over zelfspot. Iemand die toegeeft zich te vergapen aan onbereikbare, schaars geklede jonge vrouwen, die kun je er nauwelijks van beschuldigen een standbeeld voor zichzelf op te zetten. Het boek moet eerder worden gelezen als "intellectuele komedie", zoals hij het zelf treffend noemt.

Daarmee voegt 'Zeilen und Tage' wel degelijk iets toe aan Sloterdijks oeuvre. Zijn boeken, maar ook de auteur achter 'Kritik der zynischen Vernunft', de Sphären-

trilogie en het recentere 'Du musst dein Leben ändern' krijgen er meer kleur door. De wordingsgeschiedenis van dat laatste boek is in dit verslag gedocumenteerd, net als reflecties op Sloterdijks wetenschappelijke methode. Daarnaast wordt iets duidelijk van onder welke omstandigheden Duitslands beroemdste filosoof zijn boeken moet schrijven.

Nauwelijks thuis

De plaatsaanduidingen boven elke notitie suggereren al dat Sloterdijk nauwelijks thuis moet zijn. Het hele jaar door en overal ter wereld legt hij bezoeken af. Geen wonder dat hij zo nu en dan verzucht dat van schrijven weer niks gekomen is. Hij moet “praten praten praten, de hele dag, de hele nacht”. Hij noemt ergens zijn programma in Nederland en België in het voorjaar van 2009: drie wetenschappelijke bijeenkomsten, vier openbare voordrachten en vijf interviews met landelijke dagbladen - in vijf-en-een-halve dag. “En dan zeggen ze er op meelevende toon bij dat ze erop gelet hebben genoeg pauzes in te lassen.”

Met zijn relatief korte notities en veelzijdigheid aan onderwerpen heeft 'Zeilen und Tage' een prettige vorm om te lezen. Wel doen veel aantekeningen onvermijdelijk gedateerd aan. Zo interessant zijn Sloterdijks observaties over de verkiezing van de vorige bondspresident nu ook niet meer. Al is het wel weer vermakelijk hoe hij de later [smadelijk afgetreden president Wulff](#) al vroegtijdig op waarde schat: “die treedt daar in de openbaarheid met de vermanend koppige stelling, dat het niet acceptabel is dat politici zo weinig respect krijgen van het publiek. Als ik er ooit toe kom mijn ideeën over een theorie van de blinde vlek uit te werken, zal dit voorbeeld zeker niet ontbreken.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/2484/dia-leest-de-persoonlijke-sloterdijk>